

Directa

publicació quinzenal

Núm 420

Del 30/11 al 13/12 de 2016

2 €

www.directa.cat

Directacoop
2016

El règim franquista va atorgar a dit la gestió de l'aigua als empresaris i polítics més afins 3-7

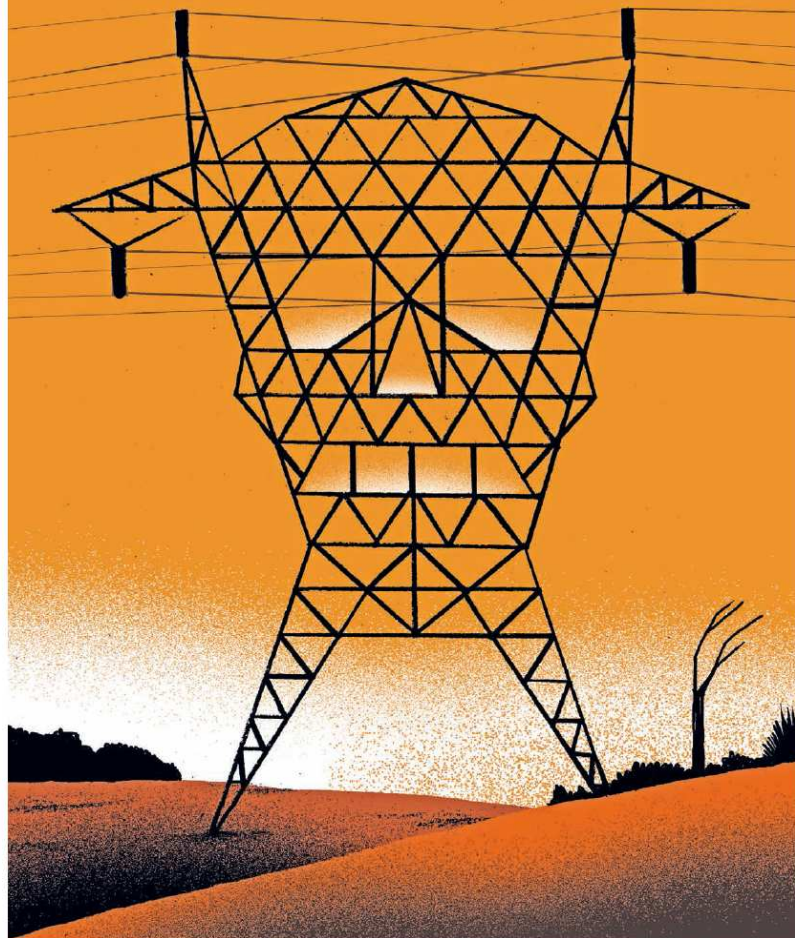
David Harvey: "Les ciutats no poden ser un lloc on invertir, sinó que han de ser un lloc on viure" 12-15

Montserrat Roig, el magnetisme de la seva mirada perviu 25 anys després de la seva mort 28-29

Castelló, en alta tensió

El nord del País Valencià s'enfronta a la MAT, una infraestructura energètica gegantina que solcarà el territori i que, segons les veus detractores, podria generar afectacions en la salut de les persones

PÀG 8-11

/ NEGRES COLOR

Directa

publicació quinzenal

DATA:
La Directa SCCL
C. Riego núm. 37 baixos esquerra 08014 Barcelona
Tel: 935 270 962 / Mòbil: 661 493 117
directa@directa.cat - www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: B 10952-2016

LICÈNCIA CREATIVE COMMONS: Reconeixement-No
Comercial-Sense Obra Derivada 2.5

Aquesta publicació intenta escriure amb
un llenguatge no sexista i no androcèntric.
La Directa no comparteix necessàriament
les idees expressades als articles d'opinió

QUI SOM?

Estirant del fil

Victor Yustres, Joan Mas

Al peu del canó

Àrnia Celma, Jesús Rodríguez

Miralls

Gemma Garcia

Crulls

Vicent Almela, Guille Larios

Impressions

Adrián Crespo, Isabel Benítez

Roda el món

Oriol Andrés, Roger Suso

Poca Broma

Gerard Casadevall

Expressions

Joan Gener, Anna Pujol, Mireia Chavarria,

Missel Alerm, Àlex Romaguera

La Indirecta

Àlex Romaguera i Mariana Cantero

Coordinació web

Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia,

Maties Lorente

Audiovisuals

Sònia Calvo, Estel·la Marcos

Fotografia

Victor Serri

Il·lustració

Ricardo Hermida

Correcció

Laila Bragulat

Edició

Jesús Rodríguez

Projecte gràfic

Jose Tellez, Sergio Espin, Núria Ribes,

Hugo Cornelles

Disseny gràfic i compaginació

Pau Fàbregat

Gestió web

Jamgo Cooperativa Tecnològica

Administració i subscripcions

Esther Mora

Difusió i Publicitat

Ferran Domènech

Comercial i distribució

Paula Rodríguez

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS

COL·LABORADORS: Berguedà, Bages i

Solsonès ('L'Apunt'), Gironès, la Selva, Pla

de l'Estartit i Baix Empordà ('L'Anet'); Alt

Empordà ('La Fissura'); Osona; Maresme;

Baix Llobregat ('La Ribada' i 'Infobaix');

Alt Penedès, Baix Penedès, Anoia i Garraf

('Xarxa Penedès'); Valles Oriental; Valles

Occidental; Barcelonès (Districte 11 i 'La

Intervia'); Tarragonès; Terres de Ponent;

Castelló; València; Palma; Eivissa; Menorca;

Perpinyà; Terres de l'Ebre i Val d'Aran

CONTACTES:

General directa@directa.cat

Redacció redaccio@directa.cat

Opinió opinió@directa.cat

Cultura expressions@directa.cat

Subscripcions subscripcions@directa.cat

Publicitat publicitat@directa.cat

Distribució distribucio@directa.cat

Volem ser un dels teus propòsits de cara al 2017

/ SR. PLASTIKO

Redacció

@La_Directa

Amb el fred (amb el permís del canvi climàtic), com cada hivern, arriba el final d'any. Per la Directa, el 2016 ha sigut un any de molts canvis, però, sobretot, ha esdevingut l'any de la consolidació d'un projecte col·lectiu que som-nívem i que, finalment, hem fet realitat juntes: la nova cooperativa Directa SCCL.

Clavant la mirada al 2017, us proposem transformar la realitat amb nosaltres, amb vosaltres mateixes i amb els diferents col·lectius, entitats i cooperatives que ens envolten a través dels propòsits transformadors.

Hem decidit que els propòsits cobren molta més força si són transformadors, si serveixen per millorar, encara que siga una miqueta, aquest món que compartim. Per això, us proposem reapropiar-nos del consum impugnant les entitats bancàries i les grans elèctriques que desmenen i condemnen milers de famílies

a la misèria energètica i promovent les finances ètiques i cooperatives de casa nostra. Us proposem, també, fomentar les cures quotidianes, mostrar més els afectes a la gent que ens estima i enfrontar els mals moments amb l'afropluc del caliu col·lectiu.

També ens agradaria que *ecologisme* no fos un mot buïdat de significat pel *capitalisme verd* i poder dur-lo a la pràctica en el nostre dia a dia a través de la lluita en defensa del territori, la reducció de les deixalles que produïm i l'ús de menys materials contaminants per alimentar l'esperança de poder deixar un món més net a la nostra mainada.

Estem convençudes que, amb petits gests individuals, podem transformar la nostra quotidianitat. El nostre propòsit com a projecte és clar: continuar fent periodisme transformador amb vosaltres. Per això us convidem a fer un pas més i sumar-vos a les 200 sòcies -persones i entitats- de la cooperativa Directa. *

VOLEM SABER LA TEVA OPINIÓ: Quin article t'ha agradat més del número? Què hi trobes a faltar? Quins canvis hi faries? Quins temes no toquem i podríem tractar?

ESCRIU-NOS a directa@directa.cat

La Directa rep una subvenció estructural de la Generalitat de Catalunya pel fet de ser un mitjà en llengua catalana que suposa menys d'un 2% del pressupost. Per això hem de posar el seu logotip.

Quan Andalusia va cridar "poble"

El 4 de desembre de 1977, el moviment obrer, camperol i veïnal va confluir amb l'andalusisme històric als carrers per conquerir el dret de ser poble contra la subordinació econòmica i la folklorització espanyolista de la seva cultura. La proliferació de declaracions estigmatitzadores per part de les dretes parlamentàries fa revifar el debat sobre la vigència del 'fet andalús'

Isidoro Moreno Navarro
Catedràtic d'Antropologia i membre de l'Assemblea d'Andalusia

Fa 39 anys d'aquell 4 de desembre que els andalusos, a les grans ciutats d'Andalusia i a la diàspora (com a Barcelona), vam sortir al carrer per exigir instruments propis per encarar els problemes derivats de la nostra dependència econòmica, la nostra subordinació política i la nostra degradació cultural. Abans, no eren molts els que pensaven que Andalusia no era més que una regió subdesenvolupada, amb greus problemes socials i festes destinades al consum d'ociosos i turistes. Les manifestacions gegantines d'aquell diumenge, sota una sola bandera verda, blanca i verda i amb multiplicitat de reivindicacions, van suposar la reafirmació d'un poble al qual era molt difícil negar la identitat històrica -encara que fos silenciada o manipulada- i cultural -encara que fos presentada com folklore-, però a qui es negava la identitat política.

Aquell 4 de desembre, en plena *transició*, quan ja es coneixia el projecte de Constitució -que només reconeixeria com a nacionalitats històriques amb autonomia de primer nivell les que van plebiscitar els seus estatuts sota la legalitat republicana i relegaria Andalusia al calaix de les *regions*-, els andalusos i les andaluses vam cridar que existim com a poble. A les pancartes, la majoria casolanes i de grups veïnals, vam exposar les nostres xacres econòmiques, socials, culturals i polítiques i vam expressar la nostra voluntat de dotar-nos d'eines per començar a revertir la situació. Els convocants d'aquelles manifestacions es van veure desbordats, tant en les seves expectatives com en els seus objectius: Andalusia es va fer visible com a poble, va emergir com a nació davant els ulls perplexos de tant pseudoanalista i de tant jacobí convençut que Andalusia no podia ser-ho.

El 4-D no havia sorgit del no-res. Gairebé un segle abans, el 1883, a Antequera, es va presentar un projecte de Constitució per a Andalusia. Al primer article s'afirmava: "Andalusia és sobirana i autònoma; s'organitza en una democràcia republicana representativa i no rep el seu poder de cap autoritat exterior al de les autonomies cantonals (avui diríem comarcals) que la constitueixen per aquest Pacte". Les anomenades *autonomies cantonals* només existirien per la lliure decisió dels municipis, considerats com "la primera determinació de la sobirania col·lectiva". Aquest sobiranisme confederalista, aquest construir de baix a dalt, és el que van reprendre Blas Infante i els seus companys de l'andalusisme històric, fusionant-ho amb les reivindicacions socials. El cop militar feixista del juliol de 1936 va tallar violentament el referèndum de l'Estatut i la llarga nit del franquisme va sepulcrar tota aquesta tradició política sota tones de silenci, alimentat -també- pel dogmatisme dels partits d'esquerra, incapaces de superar el last de l'espanyolisme.

L'any 1977 es va produir la confluència que no havia estat possible durant els cent anys anteriors: un moviment obrer específicament actiu al camp i en alguns nuclis industrials, un moviment

veïnal i ciutadà creixent, unes universitats molt actives en la lluita per la democràcia, la reinterpretació de la cultura andalusina com a cultura popular -per exemple, la relectura del flamenc com a crit de les classes socials oprimides- i l'activació dels símbols de l'andalusisme històric. És cert que, aquest dia, l'eina política que es reivindicava no estava molt clara. D'aquí la utilització del terme, més que del concepte jurídic, *autonomia*.

El camí al referèndum

A partir d'aquell dia, la conversió de l'andalusisme com a sentiment en l'andalusisme com a consciència política es va accelerar. Aquesta dinàmica va permetre que, un any després, onze partits polítics subscribissin el Pacte d'Antequera, en què es comprometien a fer els passos necessaris per dotar Andalusia d'una autonomia "més eficaç" per resoldre els problemes andalusos. Aviat, la UCD i altres partits es van desvincular de l'acord, tot i que no van poder impedir la posada en marxa del procés cap al referèndum, que es va iniciar des dels ajuntaments amb majoria de l'esquerra radical creixentment nacionalista, en concret, del Partit del Treball d'Andalusia. Una segona onada de manifestacions, el primer diumenge del 79, van fer irreversible el procés, que va culminar en el referèndum del 28 de febrer de 1980.

El plebiscit va estar subjecte a unes condicions extraordinàriament severes: s'exigia majoria absoluta sobre el cens de cadascuna de les vuit províncies, molts d'ells obsolets. Això va fer que l'amplia victòria del suport a l'autonomia no fos reconeguda perquè no s'havia assolit el 50% més un del cens a Almeria. No obstant això, la gran majoria dels andalusos afirmava haver guanyat i això va crear un gravíssim problema polític al govern de la UCD, l'agent més actiu del boicot al referèndum. El PSOE va aprofitar l'ocasió i va forçar un acord parlamentari que substituïa el resultat de la votació en aquella província per motius "d'interès nacional (espanyol)". Així, es va reconèixer jurídicament l'equiparació d'Andalusia a les altres tres nacionalitats: Catalunya, Galícia i el País Basc. Però, alhora, començava un procés planificat per desactivar el perill que suposava pel sistema la fusió de les lluites socials i la lluita nacional andalusina.

L'Estatut d'autonomia i la mateixa Junta autonòmica van ser els dos instruments principals per aquesta desactivació, liderada pel PSOE amb la participació de tots els partits parlamentaris. L'Estatut, perquè va ser retallat d'acord amb la LOADA; la Junta, perquè la seva ocupació per part del PSOE va suposar la construcció d'un *regim* que va prendre com a model el PRI mexicà i mitjançant el qual, a través del clientelisme, la utilització fortament partidista dels mitjans de comunicació i la saturació de gairebé tots els espais socials, s'han ofegat les potencialitats de la societat civil, s'ha exclòs i silenciada qualsevol dissidència i s'ha manipulat grollerament l'andalusisme.

Les manifestacions massives, sota una sola bandera verda, blanca i verda i amb una multiplicitat de reivindicacions, van suposar la reafirmació d'un poble

L'Estatut i una Junta autonòmica dirigida pel PSOE van ser els instruments de desactivació de la confluència social i nacional i de la creació d'una xarxa clientelista

/ JOAN ALTURO

Fusió de lluites socials i nacionals

Avui, 39 anys després d'aquell històric 4 de desembre, Andalusia manté -i fins i tot accentua- la seva dependència econòmica -que es continua basant en l'extractivisme i en activitats de molt poc valor afegit-, no ha resolt cap dels seus problemes socials -en desocupació, pobresa o emigració, continua ocupant el primer lloc en el rànquing de les comunitats autònomes-, és irrellevant com a subjecte polític -encara que el seu pes demogràfic la faci ser decisiva per fer pujar un partit o un altre al govern de l'Estat- i té desactivades les enormes potencialitats emancipadores de molts valors i expressions de la seva cultura -cada vegada més degradada i mercantilitzada. O sigui, continua estant on era fa quatre dècades.

Cal revisar les claus del període que va obrir la mobilització del 4 de desembre de 1977 i va tancar l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de l'octubre de 1981. Cal revisar amb rigor i honestat tot el que va succeir i per què; tot el que ens han amagat amb relats falsos o molt parcials construïts al servei del règim andalús per esborrar la memòria i anestesiar les consciències. Hem de partir de la idea que, per començar a canviar les nostres realitats, el medi adequat no hauria de ser un partit de tall tradicional, construït de dalt a baix, perquè aquest model està obsolet i estaria abocat a repetir els mateixos errors i fracassos del ja finit partit *andalusista*.

El camí no pot ser cap altre que la implicació en l'Andalusia d'allò concret compartint les reivindicacions dels col·lectius socials; la implicació en la lluita per una escola, una universitat i una sanitat que no només siguin públiques, sinó també andaluses, en la defensa del territori i el patrimoni natural i cultural contra la seva mercantilització i destrucció, en la democratització de les relacions socials i el foment de la participació directa en els assumptes públics. I ho hem de fer des del municipalisme i el sobiranisme, per connectar amb les nostres realitats i la nostra cultura política.

També des de la denúncia permanent de les dues principals fonts de colonització mental i de construcció de falsos imaginaris: la ideologia del nacionalisme espanyolista -que nega l'existència d'Andalusia com a subjecte polític nacional, vampiritza i folkloritza les potencialitats de la nostra cultura i utilitza Andalusia com a punta de llança contra els drets d'altres pobles- i la ideologia ultraliberal i etnocida de la globalització capitalista, que dinamita els nostres valors socials emancipadors.

Només la confluència de moviments socials, activisme cultural i organitzacions polítiques en un marc de fusió entre lluites socials i lluita nacional andalusa podrà fer que Andalusia aspiri a un futur diferent del de continuar sent, en totes les dimensions, colònia interior de l'Estat espanyol i, ara, també d'Europa. Aquest 4 de desembre hauria de ser l'ocasió per debatre sobre això. ◀

Tot i que el pes demogràfic d'Andalusia condiciona l'accés al govern de l'Estat espanyol, els problemes socials continuen intactes quaranta anys després

Ens cal revisar amb rigor i honestat tot el que va succeir i per què; el camí no pot ser cap altre que el de la implicació en l'Andalusia de les reivindicacions socials concretes